

PROTOKOLL nr. 9

Kunstinõukogu koosolekust

2.septembril 1982.a.

Osa võtsid - A.Söber, E.Renter, U.Järvela, T.Randviir, M.Murdmaa, E.Tamberg, V.Gurjev, M.Uffert, J.Žigurs, T.Härm, S.Nõmmik, E.Klas, M.Voites, A.Herkül, H.Krumm, I.Kuusik, V.Paalma, T.Kuusik.

Päevakord - 1.Hooaja 1982/83 repertuaariga seotud probleemid
2.Jooksvad küsimused

I.

A.Mikk - Hooaja viimased teosed - T.Härmi balletiõhtu ja S.Nõmmiku poolt lavastatav operett on jäänud tänase kunstinõukogu otsustada. M.Murdmaa initsiatiivil on lisandunud veel ka J.Lehiste loominguline õhtu 1983.a. alguses.

S.Nõmmik - Kuna ilmselt ei jõua valmis algupärane muusikal, teen et tepaneku võtta kavasse Kälmeni "Montmartre'i kannike", kasutades A.Lüüdiku eelduspäraselt originaalset varianti, täiendatult "Vanemuise" keeleliselt tugevamate laulutekstidega.

E.Klas - 1983.a. teise poolde peab arvestama ballettidest M.Murdmaa lavastuses A.Glazunovi "Preili-teenijat" ning Drigo "Arleki-naadi" M.Petipa koreograafiaaga. Teine võimalus oleks "Hundi-mõrsja" A.Kalda ainetel Sven Grünbergi muusikaga.

A.Söber - Sellel aastal on meil kavas mitmeid uuslavastusi. Me saaksime selle kavassevõtmist hakata kaaluma siis, kui muusika valmiks 1983.a. märtsiks.

M.Murdmaa - Loojatele peaks ikka jätma mingi tegutsemisvabaduse. Reaalne valmistisaeg oleks 1.mai.

A.Mikk - Arvestades, et 1983.a. on Wagneri-aasta - võtsime kavasse "Lohengrini".

A.Söber - Selleks, et kasutada külalislavastajat SDV-st, peab meil olema Moskva Kultuuriministeeriumi välissuhete osakonna nõusolek.

E.Klas - Mis kunstilistesse brigaadidesse puutub, siis meil on praegu kaks noort dirigenti, kes Leningradis õpivad. Kaljuste loobus palgalisest kohast ja hakkab töötama punktitasu alusel. Nõgese koormus on aga täiskohta väärt.

H.Krumm - Kas see Schwerini lavastaja on ka midagi väärt? On kuulda, et ta on seal kehvavõitu lavastaja.

E.Klas - Olen Schwerinis novembris, siis lepime nendega kokku.

Kuid mõte, et Saksamaalt tuleb Wagneri-lavastaja, on hea.

H.Krumm - Kas poleks võimalik paluda lavastajat mõnest paremast teatrist?

T.Kuusik - Olen kuulnud, et Leningradis on päris hea "Lohengrini-lavastus".

H.Krumm - Kolm ooperit tuleb üksteise järgi töösse, operett aga seisab. Mis tingis sellise järjekorra?

A.Mikk - Püüame koosseisude määrameisel arvestada, et ülesanded ei kattuks. Smetana "Müüdnud mõrsja" lavastusbrigaadi ja esinejate projekt oleks järgmine:

Dirigendid - P.Lilje ja E.Nõgene

Lavastaja - A.-E.Kerge

Kunstnik - E.Renter

Koormeister - A.Dorbek

Ballettmeister - H.Aassalu

Kontsertmeistrid - I.Juul(vastutav), R.Laul, I.Sillamaa,

A.Talvik

Osajised:

Krušina - V.Kuslap	I.Orav	V.Puura
Ludmila - T.Jaaksoo	M.Jõgeva	
Mařenka - A.Kaal,	M.Haamer	H.Raamat
Micha - U.Kreen	E.Kärvet	
Häta - U.Tauts	L.Tammel	
Vašek - R.Gurjev	T.Tralla	
Jenik - H.Krumm	I.Kuusik	R.Gurjev
Kecal - T.Maiste	M.Palm	
Tsirkuse direktor - E.Eesmaa	M.Robas	
Esmeralda - E.Pärg	L.Saari	M.Tarre
Indiaanlane A.Laid	R.Taidla	

Märkused: I Lubada H.Sallol õppida Mařenka osa

II Lubada K.Sildnal õppida Ludmila osa

III Osades rakendatud kooriartistid ei ole põhitööst vabastatud

IV Muusikalise materjali ettelaulmine dirigentidele detsembri alguses

V Esietendus planeeritud 1983.a. veebruari II poolde

A.Herkül - Miks E.Kerge ise ei sea "Müüdnud mõrsja" tantse?

J.Žigurs - Solistid seab ta ise. Folklooril põhinevaid rahvatantse palus ta aga Aassalul teha.

EnRantens - On kartus, et "Mõrsja" kujundusega ma õigeaegselt valmis ei

jõua. Oktoobri keskpaigani olen seotud "Carmeniga". Sellel aastal tuleb aga materjalid ära osta, muidu ei ole tehniliselt teostatav. Kunstinõukogu otsustas - Smetana ooperi "Müüdnud mõrsja" lavastusbrigaad ja osatäitjate koosseisud kinnitada.

Kinnitada hooaja 1982/83 repertuaar (pärast "Carmeni" väljatulekut):
H. Løvenskiöld - ballett "Sülfiid" (d. E. Nõgene, l. E. Vinogradova, k. küllalisena Leningradist
B. Smetana - ooper "Müüdnud mõrsja" (d. P. Lilje/E. Nõgene, l. E. Kerge, k. E. Renter)
E. Kapp - ooper "Enneolematu ime" (d. K. Raudsepp, l. A. Mikk, k. U. Kärbis
T. Härm'i õhtu - (d. J. Alperden/V. Pähn, l. T. Härm, k. A. Püüman)
I. Kálmán - operett Montmartre'i kannike" (W. V. Järvi, L. S. Nõmmik,)
k. E. Renter

J. Žigurs - On ettepanek kinnitada Mai Veetamme tarifitseerimine kuu-
palgaga 150.-, arvestades tema teeneid.

E. Klas - Milline on kunstinõukogu arvamus T. Bachmanni töölevõtmise ko-
kohta. Ta on nõus tulema teatava allatarifitseerimisega.

H. Krumm - Bachmann on töökas mees, bassisoliste pole Palmist noore-
maid. Muidugi poleks midagi tema tulemise vastu. Piisavalt on ol-
nud juttu ka sellest, et peaks kasvatama noore koloratuursoprani.
Konservatooriumis on sobiv kandidatuur Randkivi näol. E. Mittelsaa-
rest saadud kogemus näitab aga, et ei maksa võtta inimesi tööle
ilma stažuurita kocsris.

E. Klas - Seis on selline, et Bachmanni tasuks võtta küll, kuid 200.-
me talle kohe maksta ei saa. Samuti ei tohi minna konflikti "Va-
nemuinega".

V. Gurjev - Kuidas on E. Nõgese küsimus?

A. Sõber - Konkursil jäi kõlama soovitus poole kohaga rakendamiseks.
Nüüd oleks vaja, et toetatakse tema täie kohaga töölevõtmist. Te-
ma praktiline koormus läheneb täiele kohale.

H. Krumm - Palve, et peadirigent Nõgest aitaks. Riia "operetisõpruse"
õhtuks polnud ta üldse ette valmistatud ja tekkisid piinlikud mom-
endid.

J. Žigurs - Dirigente on meil ennegi naerdud - näiteks riialast Kajak-
sit, kui ta meil esines.

V. Paalma - Kas see on siis kunstinõukogu argument töölevõtmiseks ja
võimekuse määramiseks?

A. Sõber - Meid ei keela keegi konkurssi korraldamast, kui paremad
tulevad.

T. Härm - Minu poolt lavastatava balleti libretist on Demidov, heli-

looja Lorenz. Libreto on Musset' ainetel. Lugu on autobiograafiline ja meenutab armastust Georges Sandi vastu. Mõeldud on teha romantilist balletti, kusjuures mitte retrot, vaid hingeseisundite lugu. Kavandatud on kolm vaatust, 7 pilti. Pohiline on romantilise noormehe konflikt ühiskonnaga. Ta jõuab veendumusele, et on surnud ühiskonna produkt.

Tegevus toimub 19. sajandi algul. Teised peategelased - söber, advokaat ja armastatu, kelle roll killustub seltskonnadaamiks, kõrtsitüdrukus ja surma palgeks. On tantsija, kes väljendab viit tunnet - uhkust, armukadedust, kurbust, lootust, ausust. Kujunduslikult on mõeldud tegevus viia kahele pinnale. Ühel toimub realistlik tegevus, teisel minategelase lüürilised siseheitlused. Ballet algab peategelase tulekuga ja tema kontaktidega viie tunde vahel. Maskeraadil kohtub ta Armastatuga, toimub nende dialoog, mis lõpeb Peategelase šokiga - ta söber lööb Armastatu üle. Järgneb monoloog Kurbusega, mis tekitab temas tühjuse. Selles seisundis hakkab Peategelane otsima väljapaasu. Leiab emast kõrtsitüdrukuga tutvudes. Tekib kahestamine, kuna kõrtsiplikal on Armastatu jooned. Peategelase õudus.

II vaatus. Peategelane mõtleb oma õuduses enesetapule. Kuid ilmub Lootus. Ilmub Brigittaga, dialoog temaga. Brigitta keeldub Peategelasest. Uhkus haarab teda oma valdusse ja ta näitab Brigittale tema koha. Järgneb sonimise stseen, kus esineb ka seltskonnataam-armastatu. Sonimise kulminatsioonil - orgia. Sellest vabanedes seisab ta selja taga Brigitta ja ütleb "ja". Järgnevas duetis valitseb kosmiline harmoonia.

III vaatus. Väikekodanlik idüll. Br. väljendab rahulolu, Peategelane passivsust. Peategelane jõuab äratundmisele, et leiab rahuldust maailmas, kus ta pettus. Tunded hakkavad peategelase pärast võitlema. Ta tuleb mõttele panna Brigittale pähe mask. Armukadedus haarab teda. Rebides maski naiselt, leiab ta eest surija palge. Ara pöördudes näeb ta kogu ühiskonda surimaske kandvaina. Viimane monoloog on meeleheide. Siis tuleb esile Brigitta tuba, kus viimane jätab hüvasti noormehega, kellega ta petab peategelast. Peategelane on segaduses, ta ei suuda kontakteeruda ühegi viiest Tundest. Armukadedus annab talle nõu tappa Brigitta, siis aga ilmub Südametunnistus ja toimub viimane monoloog temaga. Paratamatuse tunnetamisega kaasneb kirgastumine. Peategelane õnnistab Brigittat ja selle armsamat. Siis tuleb talle vastu Armastatu - surimaskis.

Lorenz - Stsenaarium annab gigantsed ülesanded, kuid väga huvitavad. I vaatuses toimuvad põhiliinide ekspositsioonid, järgnevates - nende liinide polüfoonia. See on suur romantiliste tunnete ballett läbi peategelase Octave'i hinge. Põhiliselt tegemist meloodilise muusikaga, kuid liinide liitumisel tekib ka polütonaalsus ja kasutatakse helikobaraid. Kirjutan kolmesele koosseisule. /Tutvustab muusikalist materjali/.

E.Klas - Kui kaua on muusika kallal töötatud?

Lorenz - Libretoga tutvusin aprillil, siis alustasin ka tööd. Faktiliselt kirjutamisega olen tegelnud 10. augustist alates.

E.Klas - Räägime avameelselt. Kui T.Härm oma balleti ideed tutvustas, pakkusin ma talle mitmeid muusikaid kuulata. Oli juttu sellest, et see teema huvitab Härmil väga, puudutasime ka klassikute töötlemise küsimust. Teid ja teie loomingut ma ei tundnud. Kaks nädalat tagasi tutvusin esmakordselt teie Kontsertiinoga biitgrupile ja sümfooniaorkestrile. Antud hetkel on teie töötempod peaaegu et kosmilised. Teie kõrval istub E.Tamberg, helilooja, kes on meile mitmeid teoseid kirjutanud. Need kõik on võtnud palju aega, aastaid. Seepärast ~~suht~~ ^{hakk} usimegi antud töö pärast ärevust tundma ja kutsusime teid välja. Kuidas teie ja Tiit Härmil vahelised kontaktid tekkisid, ma ei tea. Kuid ausalt öeldes, ootasin teistsugust muusikat. Te olete noor. Kuulates teie kontsertiino, lootsin, et olete suuteline looma midagi värskemad. Taolises võtmes kirjutamine on hädaohtlik, kuna praegu kõlab see ülimalt tuttavana, kulununa. Selle muusika eklektilisus ehmatas.

E.Tamberg - Taolises ettekandes kõlab muusikast umbes 10 %, kuid teemasid ja ideesid kujutab siiski ette. Igas loos peab olema isiklik suhtumine, kuid praegu on seda vähe. On ka lausa labaseid kohti. Kui teil on vaja ~~pakuda~~ näidata labasust laval, ei saa pakuda ometi labasust muusikas.

M.Uffert - Tiit Härmil mõte ja sügav filosoofia muusika kaudu minuni ei jõudnud.

V.Gurjev - Tiit Härmil plaan oli väga üksikasjalik ja koguni visuaalne. Läksin sellega väga kaasa. Kui algas muusika, suhtusin sellesse ükskõikselt. Teemad tundusid mulle naiivsetena ja primitiivsetena, Härmil mõtteid nad ei toetanud.

A.Mikk - Kõigi meie ühine arvamine on vist see, et pärast T.Härmil tutvustavat sõnavõttu ootasime midagi erutavat. Puudub ülevus, helilooja järgib orjalikult ja vaeselt libretot, ta mõtteis pole värskust.

T.Randviir - Romantismi asemel tuli sotsrealism, mida ma juba olen läbi tantsinud.

V.Paalma - Ballett algas täiesti vastuväetava muusikaga umbes viie minuti ulatuses. Edasi tuli mingi arusaamatu muutus. Pealegi kerkib nüüd üles ränk küsimus - mis saab edasi? Tiit Härmi õhtu ei saa ju jääda ära?

T.Härm - Mul on teine arvamus. Kui Lazarev kirjutas oma "Antoniuse ja Kleopatra" ja tutvustas seda klaveril, jäi balletist kohutav mulje. Ometi tantsiti selle saatel pärast ja ballett püsis tükk aega meie teatri kavas. Pealegi on tegemist usalduse küsimusega. Ma ei ole oma teada veel kordagi teinud "Estonia" laval midagi säärast, mille pärast kellelgi oleks tulnud häbeneda ja ka praegu vastutan ma selle eest, mis siin saab olema.

A.Söber - See, mis me praegu kuulsime, meid ei rahulda. Uks on selge, kevadel me taolist lugu näidata ei saa.

E.Klas - Balleti libreto on suurepärane ja Tiit Härmi andele vastav. Kuid loota, et see muusikaline materjal orkestratsiooniga seda-võrd paraneb, et päästab kogu balleti, see on küll võimatu.

A.Söber - Ärgem siis praegu rääkigem tähtaegadest, vaid materjalist. Kui jätkate vääriliselt, oleme valmis uuesti kuulama ja taas kõnelema ka tähtaegadest.

Koosoleku juhataja

/A.Söber/

Protokollis

CP
/V.Paalma/